

טַרְטֶרֶת הַדּוֹרוֹת

SHARSHERET HADOROT

סך ה' מט' 1

החברה הגניאלוגית הישראלית

פברואר 1991

תוכן העניינים

	עמ'
דבר המערכת	.1
ההרצאות הבאות	.1
ההרצאות ששמענו	.2
<u>מתחום הפעילות של חברינו:</u>	
משה צפורן - מחקר גניאלוגי ומיחשוב הנתונים - התנסות וחוויות	.3
נטלי קליין - אני חוקרת את מש' וייזר, משפחת כהנים מפולין	.7
חווה אגמון - אזרה - הונאה גניאלוגית	.7
הרולד לואין - נכס ההסטוריה המשפחתית מתחנן לשימור	.8
<u>לקט ידיעות:</u>	
הסמינר הבין לאומי השלישי של גניאלוגיה יהודית	.9
מקור מידע על נפטרים בארץ	.10
<u>מקורות מידע:</u>	
מנחם לוין - מקורות גניאלוגיים בארכיון העיר ירושלים לתקופת 1870-1947	.10
<u>סקירת ספרים:</u>	
שלוש קהילות יהודיות בולנסיה בימי הביניים	.12
משפחת אמזלק 1816-1918	.12
<u>ביקור במדור לחיפוש קרובים</u> - מ. דוברינסקי וא. רמון	.13
<u>לקט מהעלונים ההגניאלוגיים</u>	.XV
<u>מי מכיר ומי יודע?</u>	.14

דבר המערכת

עם פתיחת הכרך החמישי של עלוננו אנו מגישים אותו בצורת חוברת כדי להקל על קריאתו.

המדור - מתחום הפעילות של חברינו - ממשיך להתפתח. חברינו משה צפורן ונטלי קליין מדווחים על דרכי פעילותם, חברתנו חוה אגמון מזהירה אותנו מנסיונות הונאה! וחברנו הרולד לואין מעורר אותנו לחשוב על שימור מחקרנו. חברים נוספים מוזמנים לכתוב במדור זה.

שימו לב למידע על הסמינר הבין לאומי השלישי בסולט לייק סיטי. כל חוקר יוכל ללמוד שם הרבה על דרכי מחקר ולנסות למצוא מידע נוסף על משפחתו.

מנחם לויין, המנהל של ארכיון העיר ירושלים, דיווח לנו על רבים מהאוצרות בארכיונו.

בחוברת זו אנו פותחים במדור חדש - סקירת ספרים חדשים הקשורים בגניאלוגיה, ואנו מקווים שהחברים יהיו מעוניינים בספרים אלה.

נשמח לשמוע תגובות.

בברכה

אסתר רמון ורות רגבי

פרסומי החברה

עדיין אפשר להשיג שתי חוברות שהוצאו על ידי חברתנו
תולדות ומעשים 10 ש"ח ולחברים 5 ש"ח
לבית אבותם 20 ש"ח ולחברים 18 ש"ח
דמי החבר לשנת תשנ"א 50 ש"ח

"שרשרת ההדורות" מוצא שלוש פעמים בשנה ע"י החברה הגניאלוגית הישראלית, הרב עוזיאל 50, ירושלים 96424, טל: 02-424147.
סימן הזיהוי הבינלאומי של העלון ISSN 0792-5751

הרצאות הבאות

13.3.91 דן אפרת - משפחת איזרעאליט
נעמי קפלנסקי - מרדכי בן הלל הכהן (יתכן והפגישה תהיה ארוכה יותר)

13.4.91 יוסי גלס - מש' אמזלק

15.5.91 דר' פאול יעקבי - אינטגרציה - משפחת אזולאי

ההרצאות מתחילות בשעה 19:30. הספרייה פתוחה משעה 17:00.
המקום - אולם "מבקשי דרך", שד' ש"י עגנון 22.

הרצאות ששמענו

המפקדים בתקופה העות'מאנית פרופ' עוזיאל שמלץ

באימפריה העות'מאנית כמו באימפריות אחרות היו מעוניינים ברישומים מדוייקים של האוכלוסין.

בתקופת סולימאן במאה ה-16 ערכו מפקד מוצלח של ראשי המשפחות.

במאה ה-19 ערכו שני מפקדים חשובים של כל הנפשות לפי המשפחות. רק חלק מהחומר נמצא בארץ והחלק הארי נמצא בארכיונים תורכיים שאין גישה אליהם.

בשנת 1882 התחילו בעריכת מפקד. בירושלים הוא נערך ב-1883 ובנפה בין 1883-1887. הוא סוכם בחלקו בראשית שנות ה-90.

ב-1905 ערכו במשך כמה חדשים מפקד באזורי ירושלים וחברון. המטרות היו: 1. פקידת האוכלוסיה, 2. בסיס לרישום האוכלוסין כשהכוונה לעדכן את הרשימות באופן שוטף. מטרה אחרונה זו לא הושגה. המפקדים נערכו לפי קבוצות דתיות: מוסלמים, נוצרים לכיתותיהם ויהודים לעדותיהם (הדרוזים נרשמו בין המוסלמים) ולפי מקומות המגורים ובערים הגדולות לפי שכונות. מאותה השנה קיים גם חומר חלקי לגבי צפון הארץ, עזה ויפו. בגנזך המדינה נמצא כל החומר לגבי נפות ירושלים וחברון. הרישומים הם בתורכית באותיות ערביות. נרשמו רק נתינים עות'מאניים.

נמצאים גם שרידים של פנקסים ישנים מתקופות מוקדמות יותר. יש גם פנקסי מוכתרים בעברית שהם העתקים של המפקדים. התורכים נמנעו מפירסום תוצאות המפקדים.

ניסיתי לחקור את נפות ירושלים וחברון לפי המפקד הנ"ל: לפי סיכומי היו 110,000 נפשות בירושלים וב-1915 123,000. הממוצע למשפחה היה 4.9.

ספרי עזר: OTTOMAN PALESTINE 1914-1800
בקתדרה 36

מש' יפה מחברון אביבה נאמן

(הסיכום ניתן כאן בקיצור, מאמר מקיף על המשפחה יופיע בחוברת "לבית אבותם" הבאה)

המקורות החשובים על המשפחה הם בעיקר עדויות של אנשים חיים.

סיפורה של משפחת יפה מחברון מתחיל בר' ישראל בן ר' יצחק יפה הידוע בחסידות כ"מדפיס מקפוטט", תלמידו של רבי מנדל מויטבסק. שניים מבניו עלו לארץ ב-1777 בשירה בת שלוש מאות חסידים בראשות רבי מנדל מויטבסק: רבי דוד יפה שהתיישב בטבריה ור' שלמה זלמן יפה שנספה ברעש הגדול בצפת ב-1837. הבן השלישי ר' משה יפה עלה בראשית המאה ה-19 והוא שייסד את היישוב החב"די בחברון לפי זכרון המשפחה.

ר' ישראל עצמו עלה אף הוא לחברון וכיהן בה כראש הכולל הראשון. בהמשך ההרצאה סופר על הדורות הבאים למשפחת יפה בחברון, צפת וטבריה וגלגוליה בארץ ובניכר.

הרצאת חברנו דן אפרת על מש' איזראעליט ב-15 בינואר נדחתה בגלל מצב הכוננות.

מתחום הפעילות של חברינו

מחקר גניאלוגי ומחשוב הנתונים - התנסות וחוויות משה צפורן

כותב מאמר זה איננו גניאלוג מקצועי. אלא אדם מן השורה אשר עוד בילדותו טופחה בו המודעות לחשיבות הקשרים המשפחתיים. המשפחה הנחקרת היא משפחתי (משפחת צפורין) הכוללת את צאצאיו של שמרל צפורין שחי בסוף המאה ה-18 בסביבות העיר פינסק שברוסיה הלבנה. המחקר מכסה 8 דורות, החל משמרל צפורין (דור ראשון) וכלה בצעיר נכדי רועי צפורן. (אני עצמי שייך לדור 6 ונכדי שייכים לדור 8).

השמות: כיום חלק מהצאצאים החליפו את שם המשפחה מהסיבות כדלקמן: שלמה צפורין בן דור 3 החליף את שם משפחתו מצפורין לפישמן כדי להשתמש משרות בצבא הצאר הרוסי. בני המשפחה בישראל עיברתו את השם מצפורין לצפורן. ענף אחד מבני המשפחה בארה"ב החליף את השם מצפורין ל-Ziff. שאר הענפים בארה"ב מאייתים את השם Siporin או Cyporin.

דרכי המחקר: את איסוף הנתונים התחלתי בערך בשנת 1975, ורשמתי אותם בצורה ידנית. רק בשנת 1989 הזנתי נתונים אלו לתוכנת מחשב, שאותה אתאר בהמשך. המקורות לאינפורמציה היו בעיקר אנשים מבוגרים מבני המשפחה (שבחלקם אינם בחיים כיום), ספר זכרון לעיירה שבה התגורר חלק מבני המשפחה, ואינפורמציה שהתקבלה מתושב ארה"ב העוסק בגניאלוגיה של משפחתו הקשורה קשרי נישואין עם צאצאי המשפחה הנחקרת (צפורין). המחקר עדיין לא הסתיים, אולם עד היום (1990) נאספו נתונים על למעלה מ-800 איש (המספר כולל את בני הזוג של הצאצאים הגנטיים).

המיחשוב: מיחשוב תוצאות המחקר נעשה באמצעות תוכנה בשם "Brother's Keeper", תוצרת ארה"ב (תוכנה ייעודית לגניאלוגיה). הצלחתי להפיק 2 גירסאות: אנגלית ועברית. כמו כן, הצלחתי להעביר את הנתונים לתוכנת dBase ובאמצעותה לשכלל את תפוקת בסיס הנתונים שייצרתי באמצעות תוכנת "Brother's Keeper". למיחשוב הנתונים יתרונות רבים. אזכיר חלק מהם כאן:

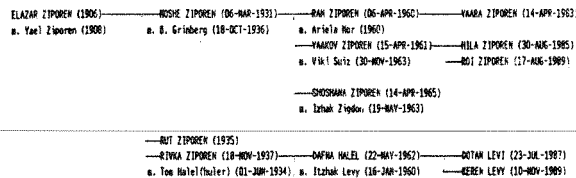
1. האפשרות לאתר אדם מתוך מאות או אלפי אנשים ולקבל עליו מידית אינפורמציה דרושה (כתובת, טלפון, פרטים אישיים, קשרים גנאולוגיים וכו').
2. האפשרות להציג את בני המשפחה בצורה ממוינת או ב"חתיכים" רצויים.
3. האפשרות לעדכן את הנתונים בקלות.
4. האפשרות לקבל מידית את היחס בין 2 אנשים שבאילן. לדוגמא: "יעקב הנו בן דוד מדרגה שניה של משה".

שיטת עבודתי: על בסיס שמות בני המשפחה החיים כיום ואשר היו בידי עם תחילת מיחשוב הנתונים, פניתי (טלפוניית או בכתב) לבני המשפחה ובקשתי פרטים כגון: שמות: (הנחקר, הוריו, בן הזוג, ילדים) תאריכים: (לידה, נישואין, הגירה, פטירה) מקומות: (לידה, נישואין, הגירה, פטירה) עיסוקים: (מקצוע, תחביבים) כתובות וטלפונים: (של הנחקר ושל קרובים אחרים)

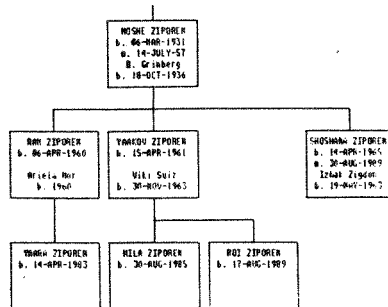
לצורך קבלת פרטים אלו הכנתי טפסים למלוי על ידי הנחקרים, ועל יסוד טפסים ממולאים אלו הזנתי את המחשב בנתונים שסופקו לי. את הנתונים שמרתי בשתי מערכות נפרדות: עברית ולועזית. מכאן שגם הדוגמאות המובאות להלן תהיינה בשתי השפות.

דוגמאות מספר לפלט המתקבל לאחר הזנת המחשב בנתונים מובאות כדלקמן:

1. אילן יוחסין אנכי (vertical family tree). האילן מוצג בצורה גיאומטרית, כשכל דור מוצג בעמודה אנכית אחת. ניתן להציג באילן שמות, שמות בני הזוג ותאריכי לידה. ניתן לצבוע קבוצת אנשים בצבע שונה (לדוגמא, כשמוצגים באילן 3 אחים - ייצבעו צאצאיו של כל אח מסויים באותו הצבע. כמו כן ניתן להדגיש בצבע או באות בולטת אדם מסויים בודד. התוכנה מאפשרת להתחיל את שורש האילן מכל אדם שנכלל בנתונים (Data), כך שאפשר ליצור אילנות בעלי הקפים שונים ואין צורך להתחיל תמיד במייסד השושלת. התצוגה הבאה מראה קטע מאילן כזה.

2. אילן יוחסין אופקי (horizontal family tree). כאן, פרטי כל אדם מופיעים במסגרת. כל שורה אופקית של מסגרות מהווה דור אחד, כשבשורה העליונה נמצא ראש השושלת. גם כאן מאפשרת התוכנה לבחור את האיש שיעמוד בראש השושלת - מבין כל אחד מהאנשים ששמותיהם הוכנסו לתוכנה.

3. כפתרון למגבלת הרוחב הגדול שצורך אילן יוחסין גיאומטרי מקובל, כאשר מספר הדורות עולה על 6 - מאפשרת התוכנה להציג את האנשים המהווים את האילן בצורה המופיעה בתרשים הבא:

4 3 2 1
 *יעקב כהן
 *ישראל כהן
 *רם כהן
 *יעל כהן
 *דבורה כהן
 *יצחק כהן
 *אברהם כהן
 *זאב כהן
 *מרים כהן

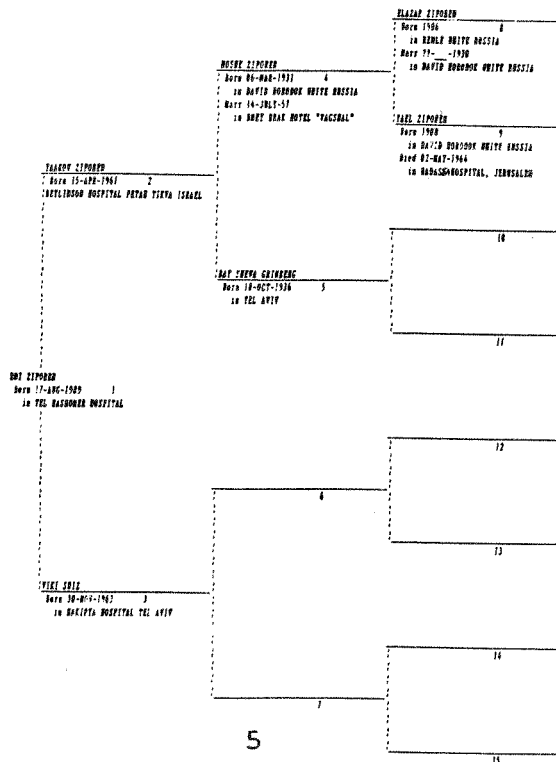
בתרשים זה, יש לראות מתחת לאיזה מספר נמצאת הכוכבית לימינו של השם ולפי זה לקבוע לאיזה דור שייך האיש. לדוגמא: יעקב כהן מהווה את ראש השושלת (דור ראשון). ישראל כהן, יצחק כהן ומרים כהן שכוכביותיהם נמצאות מתחת למספר "2" מהווים את בניו של יעקב כהן ומהווים את הדור השני. רם כהן נכדו של יעקב ויעל הנה נינתו. רם כהן וזאב כהן הנם בני דודים.

4. רשימה הנקראת לוח האבות (Table of Ancestors). ברשימה זו מתחילים באיש מסויים בדור כלשהוא ומגיעים עד לאיש העומד בשורש העץ, כאשר בדרך מתעלמים מהסתעפויות שאינן מוליכות לאותו אדם שבשורש העץ (האיש שכל האנשים שברשימה, פרט למצטרפים ע"י נישואין, הנם צאצאיו).

28-MAY-1990 ANBERTAPPEL for ROI ZIPOREN

MSBDDI DB	תקום לידה	מאריך לידה	מאריך נישואין	מספר ילדים
1	ROI ZIPOREN	17-AUG-1989	TEL HASHOMER HOSPITAL	0 8
Parents				
2	YAAKOV ZIPOREN	15-APR-1961	BEYLINSON HOSPITAL PETAH	2 7
3	VIKI SHIZ	30-NOV-1963	HAKIRYA HOSPITAL TEL AVIV	2 *
Grand Parents				
4	MOSHE ZIPOREN	06-MAR-1931	DAVID HORODOK WHITE RUSSI	14-JULY-57 3 6
5	HAT SHEVA GRINBERG	18-OCT-1936	TEL AVIV	14-JULY-57 3 *
Great Grand Parents				
8	ELAZAR ZIPOREN	1906	RENLE WHITE RUSSIA	??-1930 6 5
9	TAEL ZIPOREN	1908	DAVID HORODOK WHITE RUSSI	??-1930 6 *
Great Great Grand Parents				
16	YAAKOV DAVID ZIPORIN		RENLE WHITE RUSSIA	1 4
17	PESHE KORODUCHKA		WHITE RUSSIA	1 *
Great Great Great Grand Parents				
32	SINHA ZIPORIN			8 3
33	SHZINDL FRIDMAN			8 *
4th Great Grand Parents				
64	MOSHE YOLF ZIPORIN		RENLE	8 2
65	HAYA			8 *
5th Great Grand Parents				
128	SHEREL ZIPORIN		PINSK WHITE RUSSIA	1 1
129				1 *

5. תרשים גיאומטרי של "אילן הפוך" (Upside down tree). בתרשים זה מתחילים באדם מסויים, מציגים את 2 הוריו, 4 הורי הוריו וכך הלאה.

6. רשימת הכוללת שמות, גילים, ויום הולדת של כל אחד מבני המשפחה - לכל אחד מחדשי השנה. לדוגמא:

שם ומשפחה	גיל	יום בחודש
יעקב הלוי	33	02
ישי טלמון	15	17
עזרא הגואל	28	30

7. דוחות לפי "שדות" (נתונים) שבוחר המשתמש, כגון רשימה הכוללת שם האיש, שמות הוריו, שם בן הזוג, כתובת, טלפון, מספר הדור אליו שייך האיש וכו'.

מס.	שם ומשפחה	דור	תאריך לידה	מקום לידה	מס. ילדים	עיסוק	טלפון
1.	שמעון גליל	4	03-05-20	פינסק	4	מורה	---
2.	גד כהן	5	12-08-44	תל-אביב	3	סוחר	03-445266
3.	זאב שוחט	3	05-08-02	גרודנו	5	חקלאי	---
4.
5.

וכל שהוזכר לעיל הנו רק חלק ממה שמסוגלת התוכנה לבצע.

ועתה, ברצוני להציג מספר חוויות שחוויתי במסגרת מחקרי.

בהיותי חבר בחוג למחשבים, הצגתי את אילן היוחסין של משפחתי לאחד מחברי החוג. בחזר כבן 40, בלתי מוכר לי, הציץ ב"אילן" וכשראה את שם אבי הגיב: "שם זה מוכר לי, אך אינני יודע מנין". לאחר בירור קצר התברר כי אנוכי ואותו בחור "בלתי מוכר לי" - הננו דור 5 למוליד משותף לנו. (אבות סבינו היו אחים).

אפשר לראות כצרוף מקרים מיוחד במינו שאת תוכנת המחשב שלח לי מארה"ב בחזר ששם משפחתי כשם משפחתי (צפורין), ואשר הגיע אלי תוך חפוש שורשי משפחתי. בחזר זה הנו אתנולוג במקצועו. בגלל נדירות שם המשפחה, שכיחות שמות פרטיים זהים במשפחתי ובמשפחתי ובגלל המוצא הגיאוגרפי המשותף הננו סבורים שקיים קשר גנטי בינינו, אולם לא הצלחנו להוכיחו.

לחוויות נוספות זכיתי בעקבות קשר עם רופא אמריקאי צעיר כאשר עניתי על מודעה שפרסם ב-Family Finder. מתוך מודעתו סבור הייתי שיש קשר בין משפחתי אמי למשפחת אותו רופא. לאחר התכתבות, הסתבר שקשר כזה לא הצלחנו להוכיח, אולם מצאנו קשר עם משפחת אבי שעבורה הכנתי את אילן היוחסין. וכתוצאה מכך - כל אחד מאתנו המציא אינפורמציה החשובה למשנהו. עד היום נמשכת ההתכתבות בינינו ובמסגרת הקשרים שנוצרו קבלתי ממנו מיקרופילמים ובו מפקד שנעשה בשנת 1786 בעיר ממנה יוצאת משפחתי. המפקד כתוב בשפה הפולנית, ובו מופיעים שמות יהודיים ושמות של גויים. בין השמות גיליתי את שם סב סבי, ממנו מתחיל אילן היוחסין שאני עורך.

בחוויות פחות נעימות נתקלתי במקרים של אימוץ והייתי צריך לגשש בעדינות ולברר כיצד מעוניינים הנוגעים בדבר שענין האימוץ יירשם. היו גם מקרים ששאלות לגבי גיל העמידו את הנשאלות במבוכה.

בסך הכל, איסוף האינפורמציה ועיבודה כרוכים בעמל רב, אולם, גם הסיפוק רב בגלותך קרובים - רחוקים, ובגלותך שאינך בודד בחיפושי שורשיך.

מ. צפורין

ארנון 9 גבעתיים 53529

טל: 03-5711083

אני חוקרת את משפחת וייזר מפולין נטלי קליין

משפחת וייזר היא משפחת כהנים שמוצאה ממחוז לובלין.

בשלב ראשון אספתי נתונים על המשפחה הנוכחית בצרפת ובארץ. שלחתי מכתבים מודפסים לפי הפירוט בספרי טלפון. בארץ ענו לי כ-10% מהנמענים. בספר טלפון מ-1970 מצאתי את השם וייזר בברוקלין. שלחתי מכתב לשם למרות שחשבתי שאין לנו קרובי משפחה בארה"ב. לאחר שבועיים קיבלתי מכתב נפלא:
"לפי התאריכים שציינת יש סיכוי גדול שאנו קרובי משפחה. שם סבך - נחום וייזר - וזהו גם שם סבי. כולנו יוצאי פיאסקי במחוז לובלין ואנו משפחת כהנים". קיבלתי במכתב זה גם כתובות של בני דודים בארץ (אמנם בשם אחר כי הם קרובים מצד האם). היתה גם כתובת של בן דוד בצרפת בשם עברי ולכן לא קישרתי למשפחה. בהמשך הזמן התברר שהוא בן דוד רחוק של אבי ואנו הכרנו אותו בשמו הצרפתי בלבד. בספר על קהילת פיאסקי מצאתי פרק שלם על משפחת וייזר.

בשלב שני ניסיתי לקבל מידע על המשפחה ישירות מפולין. פניתי לרצ'רד שנפף¹ שעליו המליץ לי גרי מוקוטוף. פניתי אליו בדצמבר 1989 ובמרץ 1990 הוא ענה ותאר את אפשרויות המחקר בפולין והוסיף הערכת מחיר. התוצאות הגיעו בספטמבר 1990. בארכיון הלאומי בלובלין הוא העתיק רישומים על המשפחה מהשנים 1822-1916 - שמות מלאים, תאריכי לידה של 20 אנשים בחמש יחידות. הוא לא ידע לקשר ביניהם וגם אני טרם הצלחתי לקשרם למשפחתי.

באותו הזמן פניתי במקביל לארכיון הלאומי². ביוני 1990 קיבלתי משם מכתב בפולנית המעיד על חומר הקיים בארכיון על משפחת וייזר מפיאסקי. באוקטובר שלחתי \$20 עם בקשה להמשיך במחקר. בנובמבר שלחו לי 36 רישומי לידה, 2 רישומי נישואין ו-17 רישומי פטירה. ברישומי הלידה ציינו גם את שמות ההורים. מצאתי את רישומי הלידה של סבי, אחיו וקרובי משפחה נוספים. רבים מהרישומים טרם הצלחתי לקשר למשפחה. רישום פטירה של אבי סבי אישר את המידע שמסרה לי אחות אבי לפני מותה, שהוא נפטר כשסבי היה בן ארבע. כמו כן נמסר שם על פטירת אנשים צעירים ממחלה, על נישואין שניים לאחר מות האשה הראשונה בלידה, על לידות רבות ועל פטירת תינוקות וילדים רבים. הרישומים משקפים את סיפור החיים הפרטי של אם סבי שאיבדה תוך חמש שנים (1877-1882) תינוק, ילד בן שש ובעל. כרגע אני עוסקת בפיענוח החומר בשיתוף פעולה עם קרובי המשפחה.

אין לי הרבה זמן למחקר, כי יש לי ארבעה ילדים בגילאים 3-7 ואני עובדת כמנהלת חשבונות בקיבוץ.

המחקר נותן לי סיפוק רב ואינני בטוחה אם גילוי רישומים וקשרים מהנה יותר מעצם החיפוש והדחף למצוא עוד יותר.

Naczelna Dyrekcja (2)	Richard Schepf (1)	נטלי קליין
Archiwów Państwowych	ul. Czackiego 19H.24	קבוץ שלעבים
ul. Diuga 6	00-OH3 WARSZAWA	ד.נ. אילון 73225
Skrytka Poczтовая Nr. 1005	POLAND	טל: 08-259167
00-950 WARSZAWA		

אזהרה - הונאה גניאלוגית חזה אגמון

מזלי שיש לי בת משפחה (בת 84) אמינה מעבר לימים בניו זילנד השלווה, המלווה את עבודתי הגניאלוגית בחריצות ובהרבה רצון טוב. לפני כחודשיים ימים היא כתבה לי לחומה על חוזר שנשלח למשפחות בעלי השם ק א ר ו בארצה - ומכריז על הופעת ספר

בארה"ב העוסק במידע היסטורי-גניאלוגי על משפחת קארו. הספר מתואר כיחודי, כרוך בהידור בכריכה דמוית עור, ממוספר ונשלח רק לפי הזמנה מיוחדת בתמורה צנועה של \$50 (אמנם בלי התחייבות רכישה מצד הנמען והחזרת התמורה במקרה של אי שביעות רצון).

סקרנותי כי רבה, מיהרתי לבקש הבהרות כדי לתהות על קנקנה של התופעה המשמחת - שהנה קמה לי תגבורת רצינית.

כעבור חודש, התבהרה התמונה (טרם ראיתי את הספר במו עיני) בעזרת מידע מוסמך והתגלחה לי ההונאה ממנה אני מבקשת להזהיר את ידידי בארץ - ושמפניה הזהירו כבר בארה"ב העלונים המקומיים לגניאלוגיה יהודית ב-1987!

מתברר שהספר מכיל שמות שנלקחו ממדריכי טלפון בארצות דוברות אנגלית בלבד! ארצות אירופה ואמריקה הלטינית אינם כלולים בו. אכן, עולם מצומק מאד.

אם תופעה כגון זו עדיין אינה ידועה לכם - האפשרות שדבר זה יקרה בעתיד לבעלי כל שם אחר כמובן קיימת, וכדאי שנהיה מודעים וערים לכך. השמות שכבר 'זכו' לעיבוד כזה ושעליהם ידוע לי הם: GRABOV, STEIN, TIKTINSKY, WAINTRUP.

רצוי להדגיש! אין לצפות שכולם ידעו להבדיל בין פניות אמיתיות ומזויפות. אם סוג פניה כנ"ל מגיע לבני משפחותינו לפני פניתינו שלנו או בכל זמן שהו אחריה, היא עלולה להקטין את סיכויינו לשיתוף פעולה מצד בני משפחה אלה כאשר ההתייחסות לנושא בלאו הכי לא עומדת בראש מעייניהם.

(מסמכים לכתבה זו שנשלחו לנו ע"י חוה אגמון, מצויים במערכת)

חוה אגמון

רח' צהל 94

צהלה. תל אביב 69934

מאמר על אותו הנושא ראה:

Scott E. Meyer - Mail Order Family Heritage Books: Myths & Methods. pp.12-15 SEARCH Vol.10 No.4 Winter 1990

נכס ההיסטוריה המשפחתית מתחנן לשימור

הרולד לואין

כשמדובר בנושאים כגון שמירת-הטבע ושמירת איכות-הסביבה, לרובנו יש דעות די קונקרטיות בנושא. האם זה צודק, אנו שואלים, שמעט המקומות הבלתי מושחתים עלי-אדמות שקיימים עדיין נהרסים או מזדהמים ע"י הובלת נפט גולמי וניצולו, או שפיכת כתוצאה מתאונת מיכלית בלב ים? זיהומם של נהרות והרס יערות-הגשם ושכבת האוזון הם מארה לא רק למפלגות ה'ירוקים' השונות, אלא גם לכל אדם חושב המעוניין בשמירת הטבע.

מצד שני, האם אנו אי פעם חושבים על שימורם של דברים העשויים בידי האדם? בודאי שכן, אם הם יקרים לנו. אנו משמרים חפצים בעלי ערך, מאחר ואנו די בטוחים שצאצאינו ימשיכו להעריכם ולהחזיק בהם גם לאחר פטירתנו. וגם אם הם יימכרו, לא יאבדו חפצים אלה את ערכם, אלא רק יעברו בעלות.

כשאנו מתבגרים ומתפקחים יותר לגבי אורך חייהם של אבותינו, אנו נעשים יותר סקפטיים לגבי הסיכויים שלנו להשיג חיי-נצח! אנו אולי מתחילים לחשוב על הכנות לרגע בו נצטרך בליט ברירה לעזוב את העולם הנפלא הזה. ולפני אותה שעה, אולי נכין צוואה בכדי לחלק אותם הפריטים שאספנו במשך החיים, שלצערנו נבצר מאיתנו לקחת עמנו. מדוע אנו מתייחסים בזילזול לאותו מחקר גניאלוגי בו השקענו כל-כך הרבה מאמץ? ומדוע אין אנו נותנים את תשומת-הלב הראויה לחלוקת הפירות של המחקר שלנו?

אנו לא צריכים להיות נביאים בכדי לדמיין את אותו תרחיש בו הבן/בת זוג, בן או נכד שנותרו בחיים והעמוסים ברגשי צער עמוקים (כך אנו מקווים!) ועל כתפיהם האחריות הקודרת לטידור ו/או סילוק אותם חפציל הנפטר, נתקלים בערימת הדיסקטים או דפדפות ענקיות המכילים את עבודת חיינו ומעבירים אותם, אולי באנחה קלה, להשמדה. האם אלו אשר אבותיהם הושמדו בשואה, שבעי-רצון עם המחשבה שהשמות וההיסטוריה של המשפחה יגיעו גם הם למשרפה? אם אנו יודעים בבטחון כי קרובינו לא ינהגו באותה הצורה? אני הייתי מהסס להתערב שזה לא יקרה!

אפילו בבתיים בהם הסביבה מתייחסת בחיוב למחקר, החומר בודאי רק יישמר למספר שנים לפני אבידתו או השמדתו, לאור מגבלות המקום של הבית המודרני. כבר אין מקום בעלית הגג לאותו ארגז מלא בניירות מצהיבים. קל וחומר במקרים בהם הבן/בת זוג או צאצא מתייחסים אל המחקר כשגעון ובזבוז זמן ואנרגיה, החומר יובל אל האשפה בחשק ומרץ! ומה עם אלו בנינו אשר יבלו בבית-אבות בערוב ימיהם, שם אפשר לאחסן רק את החפצים ההכרחיים ביותר?

הפתרון ההגיוני לבעיה זו (והיא צריכה לעורר את כולנו, כי כל בזבוז או הרס של מאמץ אנושי הוא ודאי גרוע כמו בזבוז או השמדה של מקורות הטבע), הוא לנצל את השרות לשימור מידע המוצע לכל גניאלוג ע"י "דורות", המרכז לגניאלוגיה יהודית בבית התפוצות, נראה לי, שעל אף מגרעותיו, שזו הדרך הטובה ביותר להבטיח שהשנים הרבות של מחקר מקיף לא בזבזו. אני ער כרובכם לעובדה שיש מקום לשיפור במרכז. אנו קראנו כתבה ביקורתית של התורם למרכז, ושומעים על המחיר הגבוה הנדרש מאותם אנשים שלא בקיאים בשימוש המחשב ועל כן נזקקים לערכה שמוכר המרכז. מאחר ויש לשלם לפי שם, יתכן ואנשים אלו יצטרכו לשלם יותר מ-\$1000 באם מגישים אילן-יוחסין גדול. אנו גם מודעים לעיכוב הגדול בחלוקת התוכנה של "דורות", שעתה שמענו, שהיא כמעט מוכנה.

אך מההיבט החיובי, המרכז עכשיו מעבד חומר התואם GEDCOM שנשלח אליו, מתאים אותו למסד-המידע שלו, ומאחסן אותו בזכרון אדיר. שם מקווים שישאר בטוח להרבה, הרבה שנים. זו התקדמות ממשית באפשרויות השימור. מי יודע כמה חומר מצטבר בעברן של משפחות יהודיות כבר אבד לנצח? בטוח שהיסטוריון המשפחה, עם כל המתודולוגיה, נסיון וידע שלו, עדיין אינו עושה די, אלא אם הוא מבטיח את שימור החומר. הוא צריך לנדב את האוצר הענק הזה של מידע למרכז לא מתוך אהבה לזולת, אלא מתוך אינטרס אישי. אם חוקרי משפחות מסתכלים לטווח רחוק, שהוא בעצם הטווח היחיד עבור תצפיות גניאלוגיות, הם, או אלו שבאים אחריהם. ודאי יקצרו קציר גדול בהרבה מההשקעה.

אני משוכנע שעלינו לאחוז בהזדמנות הייחודית הזאת בשתי ידים, ולעשות את המקסימום למצוא את ה-\$50 עבור ההתאמה של GEDCOM למידע הממוחשב שלנו, או \$100 עבור קניית תוכנת "דורות". ואם אין לנו מחשב, עלינו לנסות לשכנע חבר "ממוחשב" להכניס את המידע שלנו אצלו. עשו את המאמץ למען הדורות הבאים. ואולי, בסיוור במוזיאון בעוד שנים - שלושה דורות יגלו צאצאים שלנו אוצר על מקורות משפחותיהם. רק חשבו איזו ירושה נהדרת זו תהיה!

מקורות ידיעות

הסמינר הבינלאומי השלישי של גניאלוגיה יהודית

יתקיים ב-7-11 ביולי בסולט לייק סיטי, יוטה. גניאלוגים יהודיים מכל העולם יפגשו שם. הרשמה ופרטים: Association of Jewish Genealogical Societies
P.O.B. 1134
Teaneck NJ 07666
USA

טפסי הרשמה ורשימת המוזמנים במערכת.

מקור מידע על נפטרים בארה"ב

חברתנו אוה פלורסהיים שלחה לנו רשימה של נפטרים בעלי שם משפחה FLO(E)RSHEIM או FLERSHEIM. הרשימה הוכנה תמורת תשלום על ידי חברה פרטית שיש לה גישה לבטוח הלאומי הממשלתי בארה"ב. רשימת הנפטרים היא משנות 1963 ואילך. הפרטים - שם משפחה, שם פרטי, תאריך לידה, תאריך פטירה, מום המגורים, מספר התיק בבטוח לאומי. כתובת החברה - Cambridge Statistical Research Associates Inc
760 Wheeling Ave
Cambridge OH 43725
Tel: (614) 432-6400, Fax: (614) 4391354

מקורות מידע

מקורות גניאלוגיים בארכיון העיר ירושלים לתקופה 1870-1947
מנחם לוין

התקופה העות'מאנית

פנקסי מוכתרים

בארכיון שמורים פנקסים מקוריים ותצלומי פנקסים של שלשה מוכתרים אשכנזים: אלתר ברנבלום, טודרוס ורשבסקי ואהרן הוכשטיין. מוכתרים אלה שימשו כמתווכים בין עדתם לבין ההשלטונות. הם סיפקו לשלטון מידע על חייבי גיוס ומאיזדך גיטא, טיפלו בשחרור מגיוס. לצורך זה ולצורך מתן אישורי נתינוח ניהלו פנקסים בכתב יד, בהם כללו נתונים על יהודים אשכנזים זכרים שהיו נתינים עות'מאניים.

פנקסי אלתר ברנבלום

בפנקסיו 4 קבצי מידע:

- א) תמצית רישום זכרים, אשכנזים, נתינים עות'מאנים, מסודרת לפי שנות לידה, לשנים 1883-1896.
- ב) רשימת המתעמנים, שנעשתה ע"פ פנקס המתעמנים התורכי משנת 1915.
- ג) רשימת ילודי שנת 1900.
- ד) רשימת זכרים ילידי השנים 1869-1882, שנעשתה ע"פ מיפקד 1905, מסודרת לפי שכונות.

פנקסי טודרוס ורשבסקי

- א) פנקס משפחות אשכנזיות עות'מאניות מבוסס על מיפקד התושבים מ-1905. הפנקס מסודר לפי שכונות וכולל נתינים אלו: שם מלא, שם האב, שנת לידה לפי הלוח העות'מנאי.
- ב) פנקס גברים אשכנזים עות'מאנים כולל פרטים אלו: שם, שם האב, שנת לידה עות'מאנית, שייכות ל"כולל".

פנקסי אהרן הוכשטיין

- (א) פנקס רשימת הנולדים בשנת 1896. בפנקס גם רשימות נולדים בשנים 380-385 (כך!) כאשר לא ברור לאיזו שנה התכוון. בפנקס שם ילד, אביו וה"כולל" לו השתייך.
(ב) רשימת נתינים אמריקניים כוללת: שם, גיל ושנת עליה או שנת קבלת נתינות.
(ג) רשימת נתינים עות'מאנים אשכנזים מסודרת לפי שכונות כאשר בתוכן יש סידור משני לפי משפחות. ברשימה גברים שנולדו בתקופה 1830-1895 בקירוב.

בחירות לועד הקהילה - פנקסי בוחרים

ישנם בארכיון ועד הקהילה פנקסי בעלי זכות בחירה יהודיים, שהוכנו לקראת הבחירות ב-1932, שנערכו, ולקראת הבחירות שחוכנו אחר כך ולא בוצעו (1945). רשימות כוללות פרטים אלו: שם מלא, שם אב, גיל וכתובת. רשימות אלו כוללות מבחינת שיוך פוליטי את ציבור המכירים ב"כנסת ישראל" ומוסדותיה. רוב הציבור החרדי שפרש - מ"כנסת ישראל" - אינו כלול בהן. ברשימות בני 18 ומעלה. יש גם רשימות עידכון שנוספו במשך השנים עד 1947. בארכיון ועד הקהילה רשימות תושבים אחרות מסוגים שונים למשל: פנקסי נפטרים מהשנים 1939-1943 הכוללים: שם, כתובת, גיל ותאריך פטירה.

עירית ירושלים

בארכיון עירית ירושלים לא היו עד קבלת ארכיון ועד הקהילה לפני מספר שנים פנסי בוחרים, שהוכנו לבחירות לעיריה, שנערכו בשנים 1927, 1934. בארכיון ועד הקהילה נמצאו מספר פנקסים שהוכנו לקראת הבחירות לעיריה ב-1934. פנקסים אלו כוללים: פנקס הבוחרים היהודיים בעברית, אנגלית וערבית
פנקס הבוחרים המוסלמים בערבית
פנקס ההבוחרים הנוצרים בערבית
כמו כן יש מספר פנקסים איזוריים שהוכנו עבור איזורי הבחירות מס' 9, 10, 11, 12. בפנקסים אלו יש שם מלא, גיל ושכונת המגורים.

מקורות אחרים

מיפקדי מונטפיורי

העתק צילומי של המיפקדים מן השנים 1855, 1866, 1875.

פנקס חוסים של "מושב זקנים וזקנות המאוחד"

פנקס זה נוהל בשנים 1892-1914 וכולל פרטים על החוסים - שם, שם אב, גיל, ארץ מוצא ושנת התקבלות למוסד.

תקופת המנדט

תפקידי ניהול מירשם תושבים נשארו בתקופה המנדט תפקיד של הממשלה. מירשם התושבים המנדטורי היה ונשאר המקור המלא ביותר והמוסמך ביותר לגבי תושבי העיר באותה תקופה.

עם זאת, נוצרו במסגרת פעילותם של גופי שלטון מקומי - עירית ירושלים, ועד העיר היהודי וועד הקהילה היהודי שהמשיכו - רשומות בעלות היקף רחב בהן יש נתונים העשויים לסייע למחקר גניאולוגי.

ארכיון ועד העיר 1918-1931

בארכיון זה מספר ריכוזים של רשימות תושבים שנעשו לשני צרכים: התאזרחות וקיום בחירות לאסיפת הנבחרים.

רשימה כללית של יהודי ירושלים הבוגרים בני 18 ומעלה, משנת 1928

רשימה זו כוללת כ-17,500 איש ואשה ויש בה פרטים על שם האב, העדה ושכונת המגורים. בארכיון זה רשימות תושבים קדומות יותר, אך הן כוללות רק שמות ראשי משפחות ושכונת המגורים ללא פרטים נוספים.

רשימות של מקבלי אזרחות ארץ ישראלית

הרשימות נעשו בשנים 1926-1927. הן מסודרות לפי שכונות; יש בהן שם ראש המשפחה, גילו ומספר בני ביתו. ברוב הפנקסים, למעט פנקס "מאה שערים", יש רק שמות של גברים. יש חומר גלמי רב שהצטבר עקב הליכי ההתאזרחות: בקשות, שאלונים וכו' אך הוא כרגע ללא סדר מועיל.

מקורות אחרים:

- (א) ספר לידות, 1920-1922
- (ב) ספרי פטירות, 1917-1920
- (ג) ספר גירושין, 1919-1925

סקירת ספרים

תולדות שלוש קהילות יהודיות בולנסיה בימי הביניים

ההיסטוריה של שלוש קהילות יהודיות בוריאנה, קשטלון דה לה פלנה ווילהריאל במלכות ולנסיה בימי הביניים מתוארת בצורה חיה בספר זה, כשמתבססים על מקורות בקטלוגית או בלטינית שנתגלו באכיונים המקומיים.

גניאלוגים ימצאו עניין רב בספר זה, הודות לאישים הרבים המוזכרים (יש אינדקס!) ותאור חייהם בתקופה זו!

פירוט רב יותר ראה בחלק האנגלי של עלון זה וכמובן בספר עצמו המצוי בספרייתנו.

הספר כתוב באנגלית

יזמים ספרדיים בארץ ישראל - משפחת אמזלק (1816-1918) מאת יוסף ב. גלס ורות קרק

דפוס מגנס האוניברסיטה העברית 1991. עמ' 202
הספר כתוב באנגלית

ספר זה הוא מחקר על משפחת אמזלק, אחת המשפחות הספרדיות הוותיקות בארץ אשר פעלו ותרמו לפתוחה והתקדמותה של ארץ ישראל במאה התשע עשרה ותחילת המאה העשרים, ובלטו כיזמים בשטח החברה, הכלכלה, המסחר, הבנקאות, התחבורה וכו'.

אבי המשפחה הוא יוסף אמזלק, נתין בריטי יליד גיברלטר שהגיע לארץ בשנת 1816. בירושלים היה אישיות מפורסמת בזכות עשרו וקשריו הרבים עם כל החוגים. בביתו המפואר ביקרו והתארחו אנשי מעמד מכל העדות, נציגי קונסוליות, תיירים וכן משה

מונטיפיורי ורעיתו בביקורם הראשון בשנת 1827. יוסף אמזלק היה נדבן, שומר דת ומסורת ומוהל. לחיזוק מעמד משפחתו דאג לשדך את בתו ושלת בניו, עוד בילדותם, למשפחות מיוחסות; בתו אסתר נישאה לר' אליהו נבון, נציג היהודים במועצת הפלך ובנו של הרב יהודה נבון, הראש"ל בשנות 1840/41; בנו חיים נישא לבת ר' יוסף לוי מחברון, בן שני לבתו של הרב יהודה אשכנזי, ובן שלישי לבת הרב הראשי הראש"ל יונה משה נבון (1836-40).

החשוב בין בניו היה חיים אמזלק. הוא עבר ליפו, עסק במסחר בינלאומי, היה סגן קונסול בריטניה, וניצל מעמדו לקניית אדמות ורישומם (זמנית) על שמו - כולל אדמות ראשון לציון - וכך עקף אז את החוק העות'מאני אשר אסר מכירת קרקעות ליהודים, גם הוא אכסן בביתו את הזוג מונטיפיורי בביקורם בארץ בשנת 1875.

מבין הדור השלישי מציינים שלשה מהמשפחה, אותם דאג חיים לטפח ולקדם: בנו יוסף בן ציון אמזלק, בן אחיו בן ציון אמזלק, ובן אחותו יוסף נבון ביי. שלשה אלה בלטו בפעילותם בהתפתחות הארץ בשנות ה-80 של המאה הקודמת, בשטח המסחר והבנקאות, פתוח החקלאות, רכישת אדמה, ותחבורה, וכידוע, קבלת הזכיון להתקנת מסילת הברזל הראשונה בארץ (יפו-ירושלים) ע"י יוסף נבון ביי.

הדור הרביעי של המשפחה, בהיותם נתינים בריטים, עזבו את הארץ במלחמת העולם הראשונה ועברו לאלכסנדריה. מהם התגייסו לצבא הבריטי ואחד לגדוד נהגי הפרדות שארגן טרומפלדור. לאחר המלחמה התפזרו רוב בני המשפחה לארצות שונות, לאחר פעילות ענפה של מאה שנים בארץ.

המחברים כללו במחקר מקיף ומעניין זה את ההתפתחויות הפוליטיות ואחרות בארץ ובאימפריה העות'מאנית ואת תפקידם החשוב של יזמים מקומיים ממשפחות וותיקות - כמו אמזלק, אלישר, ולירו, מויאל, מיוחס, נבון ושלוש - בקידום תהליך הפרודוקטיביזציה והמודרניזציה בארץ.

למחקר יסודי זה הסתייעו המחברים בעיתוני התקופה, ארכיונים שונים בארץ ובחו"ל, ספרים ומאמרים שונים, יומנים, דוקומנטים וזכרונות של בני המשפחה ושל אחרים.

מנקודת מבט גניאלוגית מעניין לציין, שכמו משפחות אחרות יוצאות ספרד, בני משפחה זו נדדו לארצות שונות ויצרו ענפים נפרדים. במקרה זה ענף בארץ, ענף בפורטוגל וכן בברזיל ובאנגולה.

בספר מופיעות אילוסטרציות יפות, אינדקס ושני עצי משפחה. הספר מצוי בספרייתנו.

יהיה מעניין לראות את פרטי יומנו של יוסף אמזלק המוהל, בו רשם 118 שמות נימולים משנת 1816 ועד 1838, לכשיודפס ע"י מחברי הספר.

מזל ליננברג

ביקור במדור לחיפוש קרובים **מרים דוברינסקי ואסתר רמון**

בתקופה של התעניינות הולכת וגוברת בחקר המשפחה ולאור האפשרויות הנפתחות עם העליה הגדולה מברית המועצות, החלטנו לערוך ביקור חוזר במרכז לחיפוש קרובים של הסוכנות היהודית בירושלים ברח' המעלות 8, טלפון 02-231606.

המנצחת על המלאכה היא בתיה אונטרשץ, כשהיא נעזרת רק בפקידה אחת בחצי משרה. בימים אלה מספר הפניות בעל פה ובכתב, מהארץ ומחו"ל הוא כ-800 לחודש. כיום 80% מהפניות הן ברוסית. הודות לנסיון הרב של בתיה ושליטתה בשפות רבות היא מצליחה לעזור לרבים מן הפונים.

והרי לכם כמה דוגמאות:

- א. עולה חדשה מרוסיה ביקשה בראשית דצמבר את הכתובת של בן זודה, כשידעה רק את שמו ואת שנת העליה המשוערת. בתיה מצאה אותו, חבר בקיבוץ אפיקים והוא בן 85. הפגישה בקיבוץ לאחר 65 שנים היתה נרגשת.
- ב. ניצולת שואה ממיאמי ביץ' חיפשה קרוב בארץ בשם שלמה גרינולד בן יעקב. בתיה טלפנה לכל האנשים בעלי שם דומה ומצאה את המבוקש בקיבוץ להבות חביבה.
- ג. מרכז ויזנטל ביקש 50 עדים לפי רשימה שמית למשפט נגד נאצים.

בתיה נעזרת במיקרופישים של מרשם החושבים משנת 1984 ולצערנו לא נמסר לה מידע משנים מאוחרות יותר בגלל טענת משרד הפנים שהוא מנוע מכך בגלל חוק צנעת הפרט. במיקרופישים מופיעים: השם המלא, שם האב, לפעמים גם שם האם, שנת הלידה ושנת העליה. ברשותה גם כרטיסיות של האנשים שפנו למדור לחיפוש קרובים ואפשר להזמין את תיקיהם ממחסן הסוכנות וכרטיסיה נוספת שנערכה בגרמניה אשר מכילה את הניצולים משנת 1945 שישבו במחנות בזמן השואה.

עד כה רובה של העבודה היא ידנית ויש לקוות שבקרוב יקבלו את המחשב המובטח, חומר נוסף ממשרד הפנים ועזרה נוספת מהסוכנות היהודית להרחבת שטח הפעולה.

להלן כמה עצות לגניאלוגים מפרי נסיונה של בתיה:

א. בידי הלנדסמנשפטים מצויות לעתים תכופות רשימות של חבריהם. מן היעילים - ארגון עולי מרכז אירופה, שרותי היאס HIAS ת.ד. 7152 תל אביב.

ב. העתון בשפה הרוסית "פנורמה" ת.ד. 1772 תל אביב מפרסם בחינם פניות לחיפוש קרובים מברית המועצות. אפשר לפנות גם בעברית והם יתרגמו.

קהל הגניאלוגים מוזמן להעזר אף הוא בשרותיה הטובים של בתיה, רק צריך סבלנות, כי העבודה רבה! ואנו מודות על הארוז במדור לחיפוש קרובים.

מי מכיר ומי יודע?

אני מעוניין בפרטים על אודות משפחתו של רבי בנימין זאב הלוי ספיר, איש הישוב הירושלמי הישן, ובנו של בעל "אבן ספיר", רבי יעקב הלוי ספיר, הנוסע והשד"ר המפורסם.

רבי בנימין זאב ספיר נישא פעמים. אשתו הראשונה היתה חנה בת ר' מיכאל צוקרמן והיא נפטרה ב-1885. אשתו השניה של רבי"ז היתה געניא בת ר' שמואל לייב סטפיאן.

מבעלה הראשון של געניא נולד לה בן בשם שמואל נח שטיינברג (והוא לקח לו לאשה אח"כ את שרה, בתו של רבי בנימין זאב ספיר מזיווגו הראשון).

אני מעוניין בפרטים אודות משפחה חשובה זאת -- ומאד הייתי רוצה לדעת מי היה בעלה הראשון של געניא (שלכאורה שטיינברג היה שם המשפחה שלו) ומה יחוסו.

הכתובת שלי: Zanvel Klein
7206 S. Paxton Ave
Chicago, IL 60649, USA